

Ubezpieczenia społeczne zleceniobiorców i wykonawców dzieła

dr Ariel Przybyłowicz

Zakład Prawa Pracy WPAiE UWr; Ośrodek Szkolenia Państwowej
Inspekcji Pracy

- Zlecenie

- *sensu stricto* – art. 734 k.c. - Przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie.
- *sensu largo* – art. 750 k.c. - Do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

- Umowa o dzieło

- art. 627 k.c. - Przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia.

Zlecenie jako tytuł ubezpieczenia społecznego

- **Art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej**
 - Obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, z zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej "zleceniobiorcami", oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust. 4.
- Ust. 4: Osoby określone w ust. 1 pkt 4 nie podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, jeżeli są uczniami szkół ponadpodstawowych lub studentami, do ukończenia 26 lat.
- Ubezpieczenie chorobowe – dobrowolne (art. 11 ust. 2 ustawy systemowej)
- Ubezpieczenie wypadkowe – obowiązkowe (art. 12 ust. 1 ustawy systemowej)

Zlecenie jako tytuł ubezpieczenia społecznego

- Istotne znaczenie praktyczne – art. 9 ustawy systemowej – reguły zbiegów tytułów ubezpieczenia
- Zlecenie jako tytuł ogólny – skutki prawne
- (Zaniechane) objęcie ubezpieczeniem społecznym wszystkich umów zlecenia (KPO):
 - Opcja I – jako tytuł bezwzględny
 - Opcja II – jako tytuł ogólny
 - Co z osobami uczącymi się do 26. roku życia?
 - Co z ubezpieczeniem chorobowym?
- problem świadczenia usług w ramach tzw. działalności nierejestrowanej (art. 5 Prawa przedsiębiorców) – brak obowiązku ubezpieczenia?

Dzieło jako tytuł ubezpieczenia społecznego

- Brak obowiązku ubezpieczenia w przypadku samoistnego (możliwość dobrowolnego ubezpieczenia art. 7 ustawy systemowej)
- Wyjątek: konstrukcja uznania za pracownika (art. 8 ust. 2a ustawy systemowej) – tylko nie jest to dzieło samoistne.
- Dzieło wykonywane w ramach działalności gospodarczej
- Dzieło wykonywane obok innego podstawowego źródła utrzymania
- Co dalej – objęcie obowiązkiem ubezpieczenia? (każde dzieło, dzieło samoistne, zakres przedmiotowy obowiązku ubezpieczenia, okres ubezpieczenia, podstawa i finansowanie składki, płatnik)

Zlecenie i dzieło jako tytuły ubezpieczeń społecznych – *de lege ferenda*

- rozszerzenie obowiązku na wszystkie zlecenia przy pozostawieniu charakteru prawnego tytułu ogólnego, ewentualnie z wprowadzeniem dolnego limitu wynagrodzenia, poniżej którego brak obowiązku ubezpieczenia (ale sumowanie wynagrodzeń ze zleceń w przypadku takich zleceń marginalnych); pytanie o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia chorobowego.
- Usunięcie zwolnienia podmiotowego dot. osób uczących się do 26. roku życia.
- Dzieło – do rozważenia objęcie ubezpieczeniem emerytalnym z uwagi na formułę wymiaru emerytury samoistnych umów o dzieło; konieczność zapewnienia adekwatnego uwzględniania do okresów składkowych. Brak ubezpieczenia chorobowego, ubezpieczenie wypadkowe powinno być wówczas obowiązkowe. W razie dzieła niesamoistnego – jako tytuł ogólny w ramach zbiegów; zachowanie konstrukcji uznania za pracownika. Dzieło „marginalne” analogicznie jak zlecenie marginalne.

Rekonstrukcja ubezpieczenia społecznego?

- Zrezygnowanie z zamkniętego katalogu tytułów ubezpieczenia?
- Przyjęcie szerokiego pojęcia zatrudnienia jako tytułu ubezpieczenia społecznego, obejmującego różnorodne formy ludzkiej aktywności (wykonywania pracy) w celach zarobkowych, stanowiących źródło utrzymania
- obecny art. 6 miałby wówczas charakter przykładowego wyliczenia;
- Problemy dot. okresów ubezpieczenia, podstaw wymiaru składki, finansowania składki dot. niektórych aktywności, np. dzieła;
- Wyłączenia w przypadku aktywności niestanowiącej podstawy utrzymania osoby zatrudnionej (np. na wzór niemieckiego rozwiązania mini-job, § 8 SGB IV, wskazującego granicę zarobków, poniżej której dana aktywność nie jest objęta obowiązkiem ubezpieczenia lub maksymalnego wymiaru czasowego w skali roku – w Polsce bez tej drugiej opcji).
- Czy da się to zrobić bez reformy prawa pracy?

Dziękuję za uwagę!